

A rendészeti korrupció és kezelésének szervezetrendszere

GÁSPÁR Miklós

A tanulmány a rendészetben előforduló korrupció specialitását mutatja be annak egyéb válfajaihoz képest. A dolgozat célja a rendészeti szervek aktuális korrupciós trendjeinek megjelenítése mellett a hazai korrupció elleni szervezet- és eszközrendszer számbavétele, rövid történeti, fejlődési kitekintéssel, valamint a korrupció elleni nemzetközi szervezetek és nemzetközi jogi eszközrendszer Magyarországhoz köthető aspektusainak bemutatása.

A rendészetben előforduló korrupció meglehetősen régi és gyakori jelenség, már a Bibliában, az Újszövetségben is találunk rá utalást, miszerint a vámosok bűne a korrupció egy fajtája, az előírtnál magasabb vámok beszedése, és a különbözet – feltehetően – magáncélra történő felhasználása.¹ A rendészeti korrupció aktuális kérdései tanulmányozásának megkezdése előtt érdemes áttekinteni, hogy mit is jelent a rendészeti korrupció, miben rejlik a specialitása a korrupció egyéb válfajaihoz képest. A fogalom elemeit külön-külön érdemes megvizsgálni. Mivel jelen dolgozat a magyarországi helyzet pillanatképeének felvázolását tűzte ki célul, ezért terjedelmi okokból sem vállalkozhat például a rendészet-rendvédelem fogalmaival kapcsolatos nézetkülönbségek teljes körű kifejtésére, a még ma is tartó vita egyes mérföldköveiről azonban fontos szót ejteni, mivel ezáltal lehet kijelölni a téma határait.

Lényeges kiemelni, hogy – amint az a tanulmány egyes részeiben látható – a rendészeti korrupciót nem csupán a rendőri korrupcióra szűkített módon vizsgálom, hanem komplex megközelítésben. Véleményem szerint a rendőrség rendkívül széles feladatköre² és nagy létszáma ellenére nem önmagában szemlélendő a korrupciót illetően, hanem a rendészeti szervek együttesen képeznek egy olyan – feladatok és személyi állomány vonatkozásában különös – halmazt, amelynek elemzésével hatékonyabb lehet a korrupció elleni küzdelem, beleértve a bűnmegelőzést és a korrupciós bűncselekmények minél szélesebb körben történő felderítését. A rendőrségen kívül az egyéb rendészeti szervek (így a pénzügyőrök, büntetés-végrehajtási tisztviselők, tűzoltók stb.) tevékenysége, jogszabályokban meghatározott feladatai legalább annyi, esetenként még több potenciális korrupciós veszélyforrást rejtenek. A korrupció elleni szervezetrendszer számbavételekor egy olyan összegzés felvázolása a cél, amely a jogszabályokban elszórta megtalálható egyes szervezeteket mutatja be, néhány rövid megjegyzéssel

1 „Jöttek a vámosok is, hogy megkeresztelje őket, s így szóltak hozzá: »Mester, mit tegyünk?« Ezt felelte nekik: »Neszedjétek be többet, mint amennyi meg van szabva.«” Lásd: Lk. 3.13–3.14

2 Lásd: 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről (a továbbiakban: Rtv.) 1–2. §§-ai, a rendőrség feladatainak felsorolása.

bizonyos jogalkalmazási anomáliákat illetően. A nemzetközi szervezetek megemlítése során – terjedelmi keretek miatt – csak a legjelentősebb tényezőkre szorítkozhatunk.

A rendészet és a rendvédelem

Janza Frigyesnek, a Magyar Rendészettudományi Társaság főtítkárának megállapítása szerint a „rendészet” szó idegen nyelvekre nem fordítható, így hungaricumnak tekinthető.³ Mégis ez és a „rendvédelem” azok a szavak, amelyeken évtizedes vitát folytatnak a rendészettudomány művelői. A legnagyobb problémának az tekinthető, hogy a jogi normákban is keverednek eme kifejezések, anélkül hogy bármely magyar jogszabály pontos, egységes fogalmi meghatározását adná akár a rendészetnek, akár a rendvédelemnek. A rendszerváltás után a témában éles vita alakult ki, és a szakma rendészet-, illetve rendvédelempártiakra oszlott.

Christián László szerint „joggal tűnhet úgy bárkinek, aki fellapozza az elmúlt közel 20 év rendészettel, rendvédelemmel kapcsolatos jogalkotási termését, hogy tényleges elméleti megalapozás nélküli, ötletszerű jogalkotás folyt ezen a területen.”⁴ A vita kimenetele jelenleg a rendvédelem javára dől, még ha az érvek végső alátámasztásaként a csupán a médiában történő gyakori szóhasználat és a több száz jogszabályban említett „rendvédelem” elnevezés szolgál.⁵

Melyek is valójában a rendészeti szervek? A fentiek ismeretében nehéz a kérdésre válaszolni, mivel az egyes, ún. „hagyományos szóhasználat” szerint is rendészeti/rendvédelmi szervnek tartott egységek/szervezetek ágazati jogszabályaiban is különbözőképpen jelennek meg a meghatározások.⁶ Érdeemes inkább a közigazgatási szervek feladatköréhez kapcsolódó közhatalmi jogosítványok felől közelíteni, és a legszélesebb értelmezést alapul venni, így a rendészetet a közrenddel és közbiztonsággal kapcsolatos állami, önkormányzati, társadalmi, vállalkozói és állampolgári tevékenységek célirányos – szándékok, tevékenységek és magatartások – összességét kifejező fogalomként értelmezni.⁷ E szerint rendészeti tevékenységnek tekinthető az az állami/önkormányzati működés, amelyhez a közrend, közbiztonság védelme érdekében közvetlen fizikai kényszer alkalmazásának lehetősége áll fenn.

Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről szóló törvény⁸ katalógusa szerint *a fegyveres biztonsági őrre, személy- és vagyonőrre, a természetvédelmi őrre, az erdővédelmi szolgálat tagjára, a hegyőrre, a hivatásos vadászra, a rendészeti feladatokat ellátó erdészeti szakszemélyzetre, a rendészeti feladatokat ellátó jogosult erdészeti szakszemélyzetre, a halászati őrre, a közterület-felügyelőre, az önkormányzati természetvédelmi őrre, valamint a mezőőrre* terjed ki a törvény hatálya. Mint azt a jogszabály elnevezése is mutatja, a felsorolt személyek a rendészeti tevékenységet végzők körébe

3 Christián (2011) 25.

4 Uo. 94.

5 Parádi (2002) 7., idézi: Christián uo.

6 Lásd: Christián uo.

7 Lásd: a Magyar Rendészettudományi Társaság honlapja, a társaság céljai. Forrás: www.rendeszet.hu/celok

8 2012. évi CXX. törvény

sorolhatók. Miért célszerű ez a fogalmi kiterjesztés? Egyrésztől, mivel a rendészeti korrupciós cselekmények természetüknél fogva valamilyen hatalmi viszonyból indulnak ki, aktív elkövetőik azt próbálják befolyásolni, hogy a rendészeti szerv tagja által hozott döntés – amely az államtól származó (rendszerint diszkrecionális) jogkör – a korrumpáló személy vagy szervezet érdekeit szolgálja. A jogszabályok a döntés kikényszeríthetőségén túl a közvetlen fizikai kényszer lehetőségét is biztosítják a rendészeti (büntetőjogi terminológiával: hivatalos) szervek, illetve személyek részére, és ezt az állam által delegált hatalmat rontja le („korrumpálja⁹) a korrumpált emberi magatartás. Másrésztől a közrend és a közbiztonság védelme nem kizárólag a rendőrség, illetve a különböző jogszabályokban rendvédelmi szervekként aposztrofált szervek (büntetés-végrehajtás, katasztrófavédelem, a NAV pénzügyőri ága, egyes esetekben a polgári titkosszolgálatok) feladataként jelenik meg, hanem azok jelentős részben feltűnnek önkormányzati, illetve más közigazgatási szervezetek feladatkörében is.¹⁰

A korrupció

Kránitz Mariann a leghatékonyabb módon megvalósuló korrupció fogalom meghatározáshoz kétféle megközelítést alkalmaz: egyrészt a korrupció különböző szintű – általános, egyedi és különös – megjelenési formáinak megkülönböztetését, másrészt a korrupció mint általános társadalmi jelenség, valamint a korrupció mint büntetőjogi jelenség közötti különbségtételt.¹¹

Az általános szint a korrupció társadalmi jellegét, az egyedi szint a klasszikus korrupciós alaphelyzet sémáját vázolja fel. Ebben a megközelítésben a különös szint meghatározása lehet érdekes számunkra, mivel itt a specifikum az alanyok körére vezethető vissza: a legtöbb társadalomban vannak olyan rétegek és csoportok, amelyek sajátos életvitelükből fakadóan a korrupciónak is sajátos formáját valósítják meg. Ez a meghatározás jól illeszkedik a rendészeti korrupcióra is.¹²

Büntetőjogi szempontból a korrupciós cselekmények meghatározásakor a bevezetőben említett módon a jelenlegi büntető törvénykönyv rendelkezéseit célszerű alapul venni, érdemes azonban a közelmúlt jogfejlődését áttekinteni, különös figyelemmel az új Btk.-hoz fűzött miniszteri indoklásra és kommentárra. A jelenlegi Btk.¹³ a XXVII. fejezetében szabályozza a „korrupciós bűncselekményeket”. Már a fejezet megnevezése is új a korábbi szabályozáshoz¹⁴ képest. A régi Btk. XV. fejezete „Az államigazgatás, az igazságszolgáltatás és a közélet tisztasága elleni bűncselekmények” elnevezéssel a VII. cím alatt szabályozta a „közélet tisztasága elleni bűncselekményeket”. A korábbiakhoz hasonlóan a jelenlegi Btk. is megkülönbözteti a hivatali és a gazdasági vesztegetést – mint a korrupciós cselekmények legjellemzőbb és legsúlyosabb formáit –, továbbá

9 *Corruptio* (lat.) = 'rombolás, romlás, rontás'

10 Például bevándorlási, állampolgársági és menekültügyek intézése a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalban.

11 Kránitz (1999) 173.

12 Uo. 175–177.

13 2012. évi C. törvény

14 1978. évi IV. törvény

immár szerkezetileg és elnevezésében is különbséget tesz az aktív és a passzív elkövetési magatartások között.

A büntetőjogi kategóriaként hivatali vesztegetésnek minősülő magatartások fontos jellemzője, hogy legalább két fél szükséges hozzá, egy aktív és egy passzív vesztegető. Nagyon fontos jellemzője a latencia, mivel a korrupciós cselekmény elkövetésekor a felek „mindketten a jogtalanság talaján állnak.”¹⁵ Ez a latencia teszi ezen bűncselekménytípust nehezen felderíthetővé és nehezen bizonyíthatóvá.¹⁶ A rendészeti korrupcióval kapcsolatos kutatás során a fentiekén túl nem szabad megfeledezni azokról a tényállásokról sem, amelyek a klasszikus vesztegetési célú korrupció nem minden elemét hordozzák, azonban természetüknél, társadalmi megítélésüknél fogva – tág értelemben véve – a korrupciós vagy korrupciós jellegű cselekmények körébe sorolhatók. Ilyenek bizonyos bűncselekmények hivatalos személyként elkövetett minősített esetei:

- hivatalos személyként vagy e minőséget felhasználva elkövetett emberkereskedelem,
- hivatalos személyként vagy közmegebízás felhasználásával elkövetett személyes adattal visszaélés,
- hivatalos személyként vagy közfeladatot ellátó személyként elkövetett bűnpártolás,
- a Btk. XXVIII. fejezete szerinti hivatali bűncselekmények, különösen:
  - hivatali visszaélés,
  - közfeladati helyzettel visszaélés,
  - jogosulatlan titkosinformáció-gyűjtés vagy adatszerzés,
  - jogosulatlan megbízhatósági vizsgálat végzése,
  - ütköző hivatalos személy által elkövetett közokirat-hamisítás,
  - hivatalos személyként e minőség felhasználásával elkövetett zsarolás,
  - hűtlen kezelés,
  - hivatalos személyként elkövetett pénzmosás.

A rendészeti szervek és rendészeti jellegű, ahhoz szorosan kapcsolódó feladatokat ellátó szervek, illetve személyek a Btk. értelmező rendelkezései¹⁷ alapján hivatalos, illetve közfeladatot ellátó személyeknek minősülnek.

Korrupciós kockázati tényezők az egyes rendészeti szerveknél – a rendészeti korrupció tipológiája

A dolgozat ezen fejezete megkísérli egyes rendészeti szervezetekre lebontva – a teljesség igénye nélkül – felsorolni azokat a jellemző korrupciós jellegű magatartási formákat, amelyek a rendészeti szervek feladatköréből adódóan jelentkeznek azok mindennapi tevékenysége, a rájuk vonatkozó jogszabályokban felsorolt feladatok végrehajtása során. Természetesen a lenti felsorolás csak kiindulópont lehet egy esetleges további

¹⁵ Bodrogi (1981)

¹⁶ Finszter (2010) 23.

¹⁷ Btk. 459. § 11. pont k) alpontja; 12. pont b), c), h), k), l) és m) alpontja

elemző munkához.¹⁸ Az egyes szervek munkatársai által elkövethető korrupciós cselekmények tipizálásához szükséges a szervezet feladatköreinek tisztázása, melynek legegyszerűbb módja a jogszabályi keretekben található feladatfelsorolás idézése. Általában elmondható, hogy a rendőri korrupció kutatásának túlsúlya figyelhető meg, azonban a kutatási eredmények alapján tett megállapítások a rendőrséghez hasonló, egyéb rendészeti szervek állományára jellemző korrupciós cselekményekre is igazak lehetnek. A rendészeti korrupció tipológiáját illetően több megközelítés is ismert. Rendszerszervező faktorok lehetnek a korrupciós oksági tényezők, az elkövetési érték, illetve az elkövetési magatartás is.

Finszter Géza szerint az oksági tényezők lehetnek a személyben rejlő belső okok, a szervezeti okok, illetve a működési zavarok.¹⁹ Fric tipológiája szerint²⁰ az elkövetési érték alapján megkülönböztethetünk *triviális* és *szofisztikált* korrupciót. A triviális korrupció körébe például a szabálysértési feljelentés elmulasztását, a kisebb ajándékok, illetve alacsonyabb összegű kenőpénz elfogadását, helyszíni szemle során kisebb értékű tárgyak eltulajdonítását sorolja. Szofisztikált a korrupció, ha például bennfentes információüzekedésről, súlyosabb hivatali visszaélésről, szervezett bűnözői körrel történő együttműködésről, súlyos (fegyverrel vagy kábítószerrel, embercsempészettel stb. összefüggő) bűncselekmény elkövetéséről van szó.

Finszter Géza leírja a rendészet azon általános vonásait, amelyek a közbiztonság és a bűnüldözés szolgálatában álló szervezeteket a korrupcióra különösen fogékonyá teszik:

- „a bűnüldöző munkának az a sajátossága, hogy közvetlenül és széles felületen érintkezik a bűn világával,
- a megtévesztésre és a hamis látszat keltésére alapozott titkosszolgálati módszerek alkalmazása, amelyek bizalmas jellege kizárja a hatékony külső kontrollokat,
- a rendészeti intézkedések szükségletének előre nem tervezhető, váratlan jellege, az első beavatkozó szerepe, és a nagyfokú mérlegelési szabadság a szükséges intézkedés megválasztásában,
- a hatósági erőszak monopolizáltsága, a hatósági jogviszonyok alá-fölé rendeltségi jellemzője és az ügyfél kiszolgáltatottsága,
- a szigorú szolgálati rend és a szervei működés szabályozottságának, valamint az intézkedési helyzetek szabályozatlanságának és a hatósági szerepben fellépő beosztott önállóságának az ellentmondása,
- a rendészet szakmává alakulásának útjában tornyosuló nehézségek,
- a szakmai etika kialakításának és elfogadtatásának akadályai,
- a rendészeti ágazat anyagi nehézségei, a gazdálkodás ellentmondásai és az alacsony fizetések,
- a rendvédelmi testületek zártsága, a civil kontroll hiánya, a beosztottak korlátozott jogai, a lemondás a piacgazdaság kínálta lehetőségekről,

18 2014-ben ilyen irányú kezdeményezés indult meg az NKE Rendészetelméleti Kutatóműhely Korrupcióellenes Kutatócsoport keretében.

19 Finszter (2008) 44–47.

20 Fric (1999), idézi: Pap (2000) 34.

- szolgálati helyzetek, amelyekben érdekazonosság alakulhat ki az aktív és a passzív vesztegetők között,
- a testületi szolidaritás védelme és a jogsértések sajátos értelmezése, a törvényesség és az eredményesség ellentmondása.”²¹

A fenti felsorolás kiválóan szemlélteti a jelenkor magyar rendészetének kihívásait a korrupcióval szembeni küzdelem során.

Rendőrség

Magyarországon a rendőrség a rendészeti tevékenység alapszerve, az általános nyomozó hatóság, a közbiztonsáért és a határőrizetért felelős szerv. Az Alaptörvényben foglalt alapvető feladatait²² kiegészíti a rendőrségi törvényben foglalt, jelenleg 19 pontból álló, rendkívül széles feladatkör. A rendőrséget az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv, a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv, valamint a terrorizmust elhárító szerv alkotja. A rendőrség szolgálati ágai: a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési szolgálati ág, a bünyügyi szolgálati ág, a határrendészeti szolgálati ág, az igazgatásrendészeti szolgálati ág, a közlekedésrendészeti szolgálati ág, a közrendvédelmi szolgálati ág, a személy- és objektumvédelmi, valamint a terrorelhárítási szolgálati ág és a kommunikációs szolgálati ág.²³ Korrupciós szempontból a szolgálati ágak – feladatkörük függvényében – eltérő veszélyeztetettséggel bírnak.

A vonatkozó irodalom a rendőrségi korrupcióval kapcsolatos témák taglalásakor gyakran rendőri korrupciót emleget. Teszi ezt akkor is, amikor a rendőrségen nem rendőri állományú személy által elkövetett, a rendőrség feladataival összefüggő korrupciós cselekményről számol be. Véleményem szerint ez a fogalmi leszűkítés indokolatlan és szakmailag egyre kevésbé megalapozott. A magyar rendőrség személyi állománya az Rtv. alapján hivatásos állományú rendőrökből, kormánytisztviselőkből, igazságügyi alkalmazottakból, közalkalmazottakból, valamint a munka törvénykönyvéről szóló törvény hatálya alá tartozó munkavállalókból áll.²⁴ A hivatásos rendőri állományon kívül sok olyan, a fentiekben felsorolt munkavállaló van, akik rendőrségi alaptevékenységet végeznek, az általuk elkövetett korrupciós bűncselekmény a rendőrség szégyenlistáját gazdagítja.

A rendőrségi korrupció tipológiájának gazdag szakirodalma ismert. A témában Krémer Ferenc végzett kutatást²⁵ 1998-ban, s az ennek alapjául szolgáló, ún. Barker–Roebuck- (1974) és a Stoddard-féle (1968) tipológia elemeinek összehasonlító elemzése során tett a magyar rendőrség állományára vonatkozó fontos megállapításokat.

A fenti tipológián túl, amely jól jellemzi a rendőri munka során előforduló korrupciós helyzeteket, érdemes egy pillantást vetni a jelenkor kihívásaira is. Az elmúlt tizenöt évben az említetten kívül nem készült átfogó kutatás a rendőrségi/rendészeti korrupció tipológiájának tárgyában. Fontos lenne pedig ez a fajta kutatótevékenység, mivel a

21 Finszter (2010) 20–21.

22 Magyarország Alaptörvénye 46. cikk

23 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról, 3. § (2) bekezdése

24 Rtv. 4/A § (3) bekezdése

25 Lásd: Szikinger (2002)

korrupciós cselekmények a társadalmi-gazdasági viszonyoknak megfelelően folyamatosan változnak. Másrészt a rendészetben dolgozók korrupciós ügyeivel kapcsolatos jogerős bírósági ítéletek vizsgálata, továbbá az írott és internetes sajtóban, weboldalon, fórumokon, közösségi médiában található források szűrése, kutatása, elemzése is hasznos támpont lehetne a rendészeti korrupció elleni kormányzati, szervezeti intézkedések tervezése során. A rendőrségi szolgálati ágak feladatköre szerint az alábbi jellemző korrupciós kockázati tényezők sorolhatók fel:

- bűnügyi szolgálati ág:
  - információk kiadása a folyamatban lévő büntetőeljárásokról,
  - személyes adatok kiadása a hivatali célú nyilvántartásokból magánszemélyek vagy vállalkozások (jellemzően magánnyomozó irodák) részére;
- határrendészeti szolgálati ág:
  - együttműködés csempészekkel,
  - ellenőrzések felületes elvégzése vagy hiánya anyagi ellenszolgáltatásért;
- igazgatásrendészeti szolgálati ág:
  - engedélyek kiadása körüli visszaélések,
  - ellenőrzések felületes elvégzése vagy hiánya anyagi ellenszolgáltatásért;
- közlekedésrendészeti szolgálati ág:
  - ellenőrzések felületes elvégzése vagy hiánya anyagi ellenszolgáltatásért,
  - közlekedési balesetek helyszínén hamis tartalmú jegyzőkönyvek felvétele,
  - biztosítási csalásokhoz hamis iratok készítése,
  - szolgálati járművek, technikák magáncélú használata (pl. filmforgatásokhoz);
- közrendvédelmi szolgálati ág:
  - ellenőrzések felületes elvégzése vagy hiánya anyagi ellenszolgáltatásért,
  - helyszínbiztosításkor lopás a bűnügyi helyszínről,
  - szolgálati jellegű információk szándékos megosztása illetéktelen személyekkel.

A fenti felsorolás természetesen nem teljes. Lehet „átjárás” is az egyes szolgálati ágak között, illetve ahogy azt Kardos Sándor felvetette, a kutatások során indokolatlanul figyelmen kívül maradtak a rendészeti dolgozók által szolgálaton kívül, de helyzetük kihasználásával elkövetett korrupciós cselekmények.²⁶

Vám- és Pénzügyőrség, Nemzeti Adó- és Vámhivatal

Már a címből látható, hogy egy nehezen meghatározható részhez érkeztünk. A Vám- és Pénzügyőrség 1867 és 2010 között végezte a különböző jogszabályokban meghatározott feladatait. Az utóbbi időben a legtöbb jogszabályban fegyveres rendvédelmi szervként jelent meg, és mint ilyen, a magyar rendészet részének volt tekinthető. A törvényben²⁷ foglalt feladatai a vámigazgatási, a jövedéki igazgatási, a bűnüldözési és nyomozó hatósági, valamint a rendészeti és igazgatási, továbbá nemzetközi és egyéb jogkörök gyakorlásán keresztül valósultak meg.

²⁶ Kardos (2014) 189.

²⁷ 2004. évi XIX. törvény a Vám- és Pénzügyőrségről

A Vám- és Pénzügyőrség fegyveres rendvédelmi, államigazgatási szerv, továbbá önállóan gazdálkodó központi költségvetési szerv volt. 2011-ben a Vám- és Pénzügyőrséget és az addig rendészeti feladatokkal nem rendelkező Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatalt összevonták Nemzeti Adó- és Vámhivatal néven. A NAV államigazgatási és fegyveres rendvédelmi feladatokat is ellátó kormányhivatal.²⁸ Személyi állománya kormánytisztviselők, hivatásos szolgálati jogviszonyban álló, hivatásos állományú tagokból (pénzügyőrökből), kormányzati ügykezelőkből és munkavállalókból tevődik össze. Jelenleg a NAV tevékenysége és a hozzá rendelt munkavállalói kör adóigazgatási, vámigazgatási és bünyügyi feladatokat lát el. A NAV tevékenységi körében dolgozók korrupcióját rendészeti szempontok szerint kutatva érdemes a jelenlegi vámügyi és bünyügyi szakmai ágak korrupcióját a feladatkörökből kiindulva, a NAV törvényben szereplő feladatainak (a korábbi vám- és pénzügyőrségi feladatok) figyelembevételével vizsgálni. Ezeknél a szakmai ágaknál jellemzően hivatásos állományú pénzügyőrök, illetve kormánytisztviselők dolgoznak.

A NAV vámigazgatási és bünyügyi feladatait figyelembe véve (a teljesség igénye nélkül) az alábbi elkövetési magatartások jöhetnek szóba:

- tényleges ellenszolgáltatás igénylése nélküli korrupciós jelenségek, amelyek a kezdeményezők társadalmi környezetének hagyományain alapulnak (pl. a határon kötelezően leadott „baksis”);
- valamely jogszerűtlen eljárás lefolytatását vagy eljárástól való eltekintést ellenszolgáltatásként kérve vesztegetési kezdeményezés, amelyet a testületi tag elfogad (előfordulhat ilyen pl. vám-, illetve jövedéki igazgatási, de bünyügyi eljárás során is);
- jogszerűtlen eljárás lefolytatását vagy eljárástól való eltekintést felajánló testületi tag részéről megnyilvánuló kezdeményezés, amelyet a vesztegető elfogad.

Jellegzetes elkövetési magatartások:

- államhatárhoz köthető fiktív ki- és beléptetés;
- jogosulatlan áfa-visszaigénylésekben való közreműködés;
- hivatalos iratok meghamisítása;
- a testület elektronikus rendszereibe tudatosan valótlan adatok rögzítése;
- az ellenőrzés alatt állótól anyagi ellenszolgáltatás elfogadása.

A testületi tagokat érintő korrupciós cselekmények hatásai között említendő a súlyos költségvetési bevételkiesés, valamint Magyarország nemzetközi megítélésének romlása.²⁹ Bencze József a fentieket kiegészíti a következőkkel:

- határvámhivataloknál a soronkívüliség, a felületellenőrzés vagy az ellenőrzés hiánya;
- belterületi vámhivataloknál a soronkívüliség, az áruk fiktív ki- és beléptetése (áfacsalások), a soron kívüli vámkezelés, a szemle nélküli vámkezelés, az okmányhamisítás, a fiktív okmányok kiállítása.³⁰

28 NAV törvény 1. § (1) bekezdése

29 Puskás (2007)

30 Bencze (2003) 44–45.

Bencze József emellett kiemeli, hogy az egyre zártabb technológiák miatt nem elég egy pénzügyőrt megvesztegetni, volt példa arra, hogy egy határvámhivatal aznap szolgálatot teljesítő, teljes turnusa érintett volt egy korrupciós ügyben.³¹ A határ- és belterületi vámhivatalok mellett a NAV pénzügyőri ágának az ún. mélységi ellenőrzési és jövedéki ellenőrzési tevékenysége is korrupciós kockázati tényező. Az ukrán, román, illetve szerb határszakaszon a cigaretta- és üzemanyag-csempészet jól jövedelmező tevékenység, amelyet gyakran az ellenőrzésre, felderítésre hivatott pénzügyőrök is segítenek a csempészárut szállító járművek „felkísérésével”, ellenőrzésének elmulasztásával.

A NAV bünyügyi szolgálata körében az egyes büntetőeljárásokkal kapcsolatos (esenként minősített adatot tartalmazó) információknak a gyanúsítottak vagy védőik felé történő kiadása a legjellemzőbb korrupciós kockázati tényező. A vámhatóság korrupciója fokozottan veszélyes: az elmaradt ellenőrzések következményeként olyan termékek is forgalomba kerülhetnek, amelyek akár az életet, testi épséget is súlyosan veszélyeztethetik (pl. kábítószer, fegyver, kettős felhasználású termék stb.).

Büntetés-végrehajtás

A törvényi meghatározás szerint a büntetés-végrehajtási szervezet (a továbbiakban: bv. szervezet) a külön törvényben meghatározott szabadságelvonással járó büntetéseket, intézkedéseket, büntetőeljárási kényszerintézkedéseket, a szabálysértési elzárást végrehajtó állami, fegyveres rendvédelmi szerv. A bv. szervezet a feladatainak törvényes ellátásával járul hozzá a közrend és a közbiztonság erősítéséhez.³² A testület büntetés-végrehajtási intézetek és intézmények és gazdasági társaságok felett diszponál. A szabadságvesztés végrehajtása érdekében létrehozott gazdasági társaságok kizárólagos állami tulajdonban vannak.

A szervezet vonatkozásában kevesebb forrás áll rendelkezésre a hivatali korrupciós ügyek, illetve a korrupciós kockázatok megismerését illetően. A közelmúltban a legnagyobb sajtóvisszhangot kapott korrupciós ügy az ún. „ezredesek pere” volt, ahol több magas rendfokozatú és beosztású bv. tisztet ítélték el, mert pénzért jogtalan kedvezményeket – hét közbeni eltávozást, soron kívüli látogatást, több csomagot, kedvezőbb elhelyezést – biztosítottak egy fogvatartottnak.

További korrupciós kockázati tényezők:

- fogvatartottak előírt ellenőrzésének hiánya vagy felületes ellenőrzés ellenszolgáltatás fejében, amelynek célja a tiltott eszközök (pl. mobiltelefon), kábító, bódító hatású szerek fogvatartott általi birtokban tartása;
- a fogvatartottak között információk szállítása ellenszolgáltatás fejében.

³¹ Uo.

³² 1995. évi CVII. törvény 1. § (1)–(2) bekezdése

Tűzoltóság, katasztrófavédelem

Az új katasztrófavédelmi törvényben meghatározott feladatok ellátására a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságon 2012. január 1-jével új szervezeti struktúra alakult, amely három pillérrre épül: iparbiztonság, polgári védelem és tűzvédelem. Az iparbiztonsági feladatok ellátására létrehozott Országos Iparbiztonsági Főfelügyelőség tevékenysége négy fő szakterületre terjed ki, melyek a következők: a veszélyes üzemek felügyelete, a veszélyes áruk szállításának ellenőrzése, a kritikus infrastruktúrák védelme, valamint a nukleárisbaleset-elhárítás szakterülete. A veszélyes üzemekkel kapcsolatos hatósági engedélyezési, felügyeleti, ellenőrzési feladatok és a területi szervek katasztrófavédelmi feladatai a változások értelmében kiterjednek több, eddig nem szabályozott veszélyes tevékenységre.

A tűzvédelem a közbiztonság eleme, részei a tűz megelőzés, a beavatkozás tűzoltói események (tüzeset, baleset, egyéb kárelhárítás) során, továbbá a tűzvizsgálatok lefolytatása. A polgári védelem alapfeladata a lakosságvédelem, tehát az életet és a létfenntartáshoz szükséges anyagi javakat veszélyeztető hatások elhárítása, az ennek érdekében szükséges szervezési és felkészítő munka, valamint a mindezt megalapozó tervezés.³³ A katasztrófavédelem tevékenységi körében még jelentősebb latens korrupcióról beszélhetünk.³⁴ A katasztrófavédelmi tevékenység során felmerülő korrupciós kockázati tényezők a szakhatósági engedélyek kiadása, valamint a testületi közbeszerzés területén fordulhatnak elő.

Egyéb rendészeti szervek, személyek

Közterület-felügyelet, önkormányzati rendészet

A közterületi rend és tisztaság védelméről, a tömegközlekedési eszközök használati rendjének fenntartásáról, az önkormányzati vagyon védelméről a települési önkormányzat közterület-felügyelet, illetőleg közterület-felügyelő útján gondoskodhat. Közterület-felügyeletet a községi, a városi képviselő-testület, a megyei jogú városi közgyűlés, a fővárosban – a helyi önkormányzatokról szóló törvény keretei között – a fővárosi kerületi képviselő-testület és a közgyűlés (a továbbiakban együtt: képviselő-testület) hozhat létre a polgármesteri (főpolgármesteri) hivatal belső szervezeti egységeként, önálló költségvetési szervként vagy költségvetési szerv belső szervezeti egységeként. Közterület-felügyeletet több önkormányzat társulások formájában is működtethet.³⁵ A közterület-felügyelők feladatkörükből adódóan komoly korrupciós kockázatnak vannak kitéve.

Jellemző kockázati tényezők:

- közterületi árusítással kapcsolatos ellenőrzések felületes elvégzése vagy hiánya anyagi ellenszolgáltatásért;
- parkolással kapcsolatos visszaélések anyagi ellenszolgáltatásért.

33 Forrás: www.katasztrofavedelem.hu/index.php

34 Popelyák (2004) 130.

35 1999. évi LXIII. törvény a közterület-felügyeletről, 1. § (1)–(2) bekezdése

A rendészeti korrupció elleni szervezetrendszer Magyarországon

Ügyészség

A rendészetben előforduló korrupciós bűncselekmények elleni harc egyik legfőbb le-téteményese az ügyészség. Nagy általánosítással kijelenthető, hogy egyik alapvető feladatköre – egyebek mellett – a rendészeti szervek tagjai által elkövetett bűncselek-mények, így a korrupciós bűncselekmények nyomozása.³⁶ Ez a feladat az ügyészség büntetőjogi tevékenységi körében jelentkezik.³⁷ 2014. január 1-jével jelentős változás következett be az egyes rendészeti szervek tagjai által elkövetett korrupciós bűncse-lekmények nyomozásában. A Be. vonatkozó rendelkezéseinek megváltozása követ-keztében „a katonai [Btk. 127. § (1) bekezdés] által a tényleges szolgálati viszonyának tartama alatt elkövetett katonai bűncselekmény”,³⁸ továbbá a „a rendőrség, az Ország-gyűlési Őrség, a büntetés-végrehajtási szervezet, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja által a szolgálati helyen, illetve a szolgálattal összefüggésben elkövetett más bűncselekmény”³⁹ esetén katonai büntetőeljárásnak van helye. „A katonai büntetőeljárásban az ügyész feladatát a katonai ügyész [...] látja el. A katonai ügyész a vádemelés feltételeinek megállapítása végett maga végez nyomozást, vagy nyomozást végeztet.”⁴⁰ A rendelkezések alapján a fentiekben felsorolt szervek tagjai által elkövetett korrupciós bűncselekmények nyo-mozását a katonai ügyészség végzi. A korábbi szabályozásban ez a jogkör a nyomozó ügyészséget illette.

Érdekes megfigyelni, hogy noha a NAV hivatásos állományú pénzügyőrei a hatá-lyos szabályozás szerint büntetőjogilag katonának minősülnek, a fentiek alapján velük szemben mégsem a katonai ügyész nyomoz a szolgálati helyen, illetve a szolgálattal összefüggésben elkövetett bűncselekmény miatt. (Ha a felsorolásban szereplő szervek hivatásos állományú tagja nem a szolgálattal összefüggő bűncselekményt – amely le-het súlyos, akár élet- vagy testi épség elleni bűncselekmény is – követ el, a nyomozó ügyészség végzi a nyomozást. A kutatás során nem sikerült hivatalos magyarázatot ta-lálni arra, hogy mi volt a szakmai indoka a többirányú megkülönböztetésnek a rendvé-delmi szervek állománya által elkövetett bűncselekményekkel kapcsolatos nyomozási hatáskör meghatározásánál.)

2011 óta a közérdekvédelmi ügyészségek feladataként jelent meg a rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerve (az NVSZ) által végzett meg-bízhatósági vizsgálatok jóváhagyása.⁴¹ A vizsgálat során az ellenőrzött személy részéről bűncselekményt megvalósító magatartás észlelése esetén a vizsgálatot végző NVSZ az ügyet a további eljárás lefolytatására – a jelenlegi szabályozás alapján – a rendőrség,

36 Be. 29. § a)–d) pontjai

37 2011. évi CLXIII. törvény az ügyészségről, 16–25. §§

38 Be. 470. § (1) bekezdés a) pontja

39 Be. 470. § (1) bekezdés c) pontja

40 Be. 474. § (1) bekezdése

41 Forrás: www.mklu.hu/cgi-bin/index.pl?text=9

az Országgyűlési Őrség, a büntetés-végrehajtási szervezet, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja esetén a katonai ügyésznek továbbítja. A NAV hivatásos állományú tagja esetén a nyomozó ügyésznek, más közigazgatási szerv nem hivatásos szolgálati viszonyban lévő dolgozója esetén az ügyet a rendőrségnek adja át.

Nemzeti Védelmi Szolgálat

A magyar közigazgatásban a rendészeti korrupcióval kapcsolatos bűnmegelőző, bűnfelderítő tevékenység megkerülhetetlen eleme a rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerve, az NVSZ. A Rendőrségről szóló törvény rendelkezései szerint a rendőrséget az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv, a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv, valamint a terrorizmust elhárító szerv alkotja.⁴² A szervezet jelenlegi formájában 2011. január 1-je óta létezik, azt megelőzően hasonló tevékenységet látott el a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat (a továbbiakban: RSZVVSZ). Az RSZVVSZ az NVSZ jogelődje, azonban utóbbi szélesebb feladat- és hatásköre miatt az RSZVVSZ annak egyik igazgatóságaként integrálódott az újonnan létrejött szervezetbe. Néhány gondolat erejéig érdemes itt megállni, és számba venni, hogy milyen rendszerben működött az RSZVVSZ, és ehhez képest milyen új feladatkörök jelentek meg, illetve mely szervezeti és személyi állomány tartozik az NVSZ által védett körbe.

A legelső és meglehetősen fontos különbség a két szervezet között, hogy az RSZVVSZ működését annak 1995-ös megalakításától egészen a 2010. december 31-ig tartó fennállásáig egy kormányrendelet szabályozta.⁴³ Az egyébként meglehetősen következtelenül megfogalmazott jogszabály bizonytalan értelmű jogintézményeket tartalmazott, amelyet számos kritika ért az évek során. Főleg alkotmányos aggályok merültek fel azt illetően, hogy egy titkos információgyűjtést folytató szervezet intézményi kereteit, működését nem törvényi szinten szabályozzák. Az Rtv.-ben a „belső bűnmegelőzési és bűnfelderítő feladatokat ellátó szerv”-ként aposztrofált szervezet azonban nevesítve ott csak 1999-ben jelent meg. Az Rtv. immár hatályon kívül helyezett 94. §-a rendelkezett 1999 és 2003 között arról, hogy a kormány a „Megelőzési Szolgálat” útján gondoskodik a védett szervek belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési célú ellenőrzéséről. Ezzel a rendelkezéssel a gond csupán az volt, hogy „Megelőzési Szolgálat” néven egy szerv sem létezett a magyar közigazgatásban. 1995-től kezdődően a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat a rendészeti szervek időről időre változó körében az RSZVVSZ látta el. A jogalkotási mechanizmus 2003-ra jutott el odáig, hogy a soha nem is létezett „Megelőzési Szolgálat” helyett a valójában nagyon is létező és a titkos információgyűjtést aktívan folytató RSZVVSZ végre név szerint is bekerüljön az Rtv. 94. §-ába. Az RSZVVSZ-nek már a megnevezését illetően is felmerültek kritikák: ezek szerint a nevében szereplő „rendvédelmi” jelző nem fedti a valóságot, mert a vonatkozó

42 Rtv. 4. § (2) bekezdése

43 49/1995. (V. 4.) Korm. rendelet

kormányrendelet értelmében nem minden, a különböző jogszabályok által „rendvédelmi”-ként aposztrofált szervezet tartozott a védelmi hatáskörébe (lásd fentebb).

Az RSZVSVZ védelmi körébe az alábbi szervek, szervezetek tartoztak: rendőrség, határőrség (2008-ig), a polgári védelem hivatásos szervei (2005-ig), a katasztrófavédelem hivatásos szervei, a hivatásos és önkormányzati tűzoltóság, a Vám- és Pénzügyőrség (2010-ig), az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal Nyomozóhatósága (2003-ig), a büntetés-végrehajtási szervezet, valamint az e szervek irányítását ellátó minisztériumoknak a szervek irányításával és ellenőrzésével kapcsolatos szervezeti egységei. (Megjegyzés: az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal Nyomozóhatóságának az ilyen formában történő említése is aggályos, mivel fennállásának néhány éve alatt „APEH Bűnügyi Igazgatósága” néven működött.)

Az NVSZ tevékenységét az Rtv. 7–7/A §§-ai szabályozzák meglehetősen részletesen, külön kitérve a megbízhatósági vizsgálat fogalmi meghatározására, végrehajtásának általános szabályaira. Ezenfelül külön kormányrendelet rendelkezik „a rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerve kijelöléséről, valamint feladatai ellátásának, a kifogástalan életvitel ellenőrzés és a megbízhatósági vizsgálat részletes szabályainak megállapításáról”.⁴⁴ A rendelet az NVSZ három fő tevékenységi köre (bűnfelderítés, a kifogástalan életvitel ellenőrzése, megbízhatósági vizsgálat) részletes, eljárási jellegű szabályozásával foglalkozik. A védett szervezeti, illetve személyi kört szintén az Rtv. 7. §-ában határozták meg. Eredetileg a rendészeti/rendvédelmi szervek állományát foglalta magában, azonban 2013. július 1-től a személyi kör jelentősen kibővült bizonyos közigazgatási szervek állományának tagjaival. Az NVSZ – elődjéhez, az RSZVSVZ-hez hasonlóan – az Rtv. VII. fejezetében foglalt titkos információgyűjtés szabályai szerint jár el a hatáskörébe utalt bűncselekmények megelőzése, felderítése során, nyílt büntetőeljárás cselekmények elvégzésére nincs lehetősége, mivel az Rtv.-ben is deklaráltan *nem nyomozó hatóság*. Az általa titkos információgyűjtéssel felderített bűncselekményeket a megalapozott gyanú megállapíthatósága esetén az illetékes nyomozó hatóság (az elkövetői körtől függően katonai vagy nyomozó ügyész, illetve a rendőrség) a büntetőeljárás lefolytatása céljából átadja, leggyakrabban feljelentést tesz.

Mint arra már egy korábbi fejezetben utaltunk, a korrupció elleni szervezetek hatáskörének szabályozása során észlelhető volt az a tendencia, amely szerint a közigazgatási szervek egyre szélesebb körben tartoznak bele az NVSZ védelmi körébe. A kormányzattól induló intézkedés indoka a hivatali korrupcióval szembeni hatékonyabb küzdelem. Ezt a folyamatot azonban a nyílt büntetőeljárás szabályozása nem követte még le, így az ügyészségek hatásköre csak a korábban említett módon, a rendészeti szervek vonatkozásában változott. Ez egy olyan anomália, amely az egyébként célzott hatékonyságot jelentősen ronthatja, nevezetesen azért, hogy bizonyos közigazgatási és rendészeti szervek állományának jelentős létszámú, korrupció által veszélyeztetettnek mondható részei a mai napig nem tartoznak az ügyészség nyomozási hatáskörébe (pl. a NAV állományának jelentős része).

44 293/2010. (XII. 22.) Korm. rendelet

A 2011-ben az NVSZ megalakulásával bevezetett megbízhatósági vizsgálatot kezdetben ösztűz érte főleg a különböző rendvédelmi érdekképviseltek, jogvédő szervezetek, illetve a rendészeti joggal foglalkozó egyes szakemberek részéről. Jellemzően az alkotmányos garanciák hiányával és a bűncselekmény provokációjával kapcsolatos aggályokat fejezték ki. A megbízhatósági vizsgálat lényege az, hogy annak során az NVSZ eljáró tagja az ellenőrzött személy munkakörének ellátása során a valóságban is előforduló – vagy feltételezetten előforduló – élethelyzeteket hozhat létre mesterségesen, annak megállapítása érdekében, hogy az érintett eleget tesz-e a jogszabályban előírt hivatali kötelezettségeinek.

A rendészeti korrupció elleni feladatkörrel rendelkező egyéb állami szervezetek

Állami Számvevőszék

Az Állami Számvevőszék (a továbbiakban: ÁSZ) az Országgyűlés legfőbb pénzügyi és gazdasági ellenőrző szerve, amely az Országgyűlésnek alárendelve látja el feladatát. Az ÁSZ általános hatáskörrel végzi a közpénzekkel és az állami és önkormányzati vagyonnal való felelős gazdálkodás ellenőrzését. A korrupció elleni küzdelem fontos eleme a bűnmegelőzés, amelyet az Integritás projekt vezetésével az ÁSZ vállalt magára, ennek keretében felmérésekkel és képzetekkel segítik a közzsférában a korrupció megelőzését.

A rendészeti korrupcióval foglalkozó társadalmi és egyéb szervezetek

Transparency International Magyarország

A Transparency International egy független szakmai szervezet. Célja, hogy a korrupció természetét, okait, különböző megnyilvánulási formáit kutató tényfeltáró munkával javaslatokat fogalmazzon meg a korrupció számára kedvezőtlen közgazdasági és jogi környezet kialakítására. Tevékenységei közé tartoznak többek között a közérdekű érdekvégyesítés, a társadalmi szemléletformálás, a jogszabályok és más normák monitorozása, a gyakorlati tapasztalatok kutatása, elemzése, valamint az oktatás.⁴⁵

Nemzetközi együttműködés

GRECO – Korrupcióellenes Államok Csoportja

A Korrupcióellenes Államok Csoportját (Group of States against Corruption – GRECO) az Európa Tanács 1999-ben hozta létre a tagországok korrupcióval szembeni törekvéseinek vizsgálata érdekében. A GRECO jelenleg 46 tagot számlál (nagygyrészt európai

---

45 www.transparency.hu/TEVEKENYSEG

államokat, beleértve például Oroszországot is, illetve az Amerikai Egyesült Államokat). A szervezet titkársága Strasbourghban működik. A GRECO legfontosabb célkitűzése, hogy tagjai kötelezettségvállalását figyelembe véve segítse a korrupció elleni küzdelmet egy olyan eljárás során, amely a „kölsönös értékelésen és egyenlő nyomásgyakorláson” alapul.

A tagállamok szakértőiből kialakított értékelő csoportok – többek között – országlátogatások nyomán alakítják ki álláspontjukat a vizsgált ország korrupcióellenes intézkedéseiről (ún. evaluation procedure). A GRECO plenáris ülése megvitatja, majd dönt az elkészült jelentésről, amely ajánlásokat is tartalmazhat a vizsgált tagállam jogalkotásának és gyakorlatának fejlesztése érdekében. A tagállam a megadott határidő szerint jelentést tesz az ajánlásokkal kapcsolatos intézkedéseiről (ún. compliance report). Az ajánlás végrehajtását a GRECO elfogadja, illetve ha a végrehajtás nem megfelelő, részben vagy egészben elutasítja. A GRECO munkája ún. értékelési körökre tagolódik. A körök egy-egy előre meghatározott témára koncentrálnak.⁴⁶ Az új Btk. egyes korrupciós bűncselekményekkel kapcsolatos rendelkezéseit a GRECO harmadik körös országértékelésében foglaltaknak megfelelően változtatták meg a korábbi szabályozáshoz képest.⁴⁷

UNCAC – az ENSZ korrupció elleni egyezménye

Az ENSZ korrupció elleni egyezménye az ENSZ tagjai által egyeztetett multilaterális egyezmény.⁴⁸ Ez az első, világszerte jogilag is kötelező jellegű korrupció elleni eszköz. Az egyezmény nyolc fejezetre és hetvenegy paragrafusra osztva azt kívánja a részes államoktól, hogy számos korrupció elleni intézkedést vezessenek be, amelyek kihatással vannak a jogszabályokra, az intézményrendszerükre és a gyakorlatra egyaránt. Száznegyven szerződő állam és százhetven részes állam írta alá az egyezményt. Magyarország 2005-ben fogadta el, és a 2005. évi CXXXIV. törvénnyel hirdette ki. Az egyezmény fő részei a bűnmegelőzés, a büntetőjogi intézkedések, a kölcsönös jogi segítségnyújtás, valamint a vagyonfelderítés témaköreire fókuszálnak. Az egyezmény szerint a benne szereplő rendelkezések egyes részes államok által történő implementációját felülvizsgálati eljárás során ellenőrizni szükséges, amelyet az egyes részes államok – sorshúzás alapján – egymást ellenőrizve hajtanak végre. A 2011–2012-es évben Magyarország Ciprussal közösen Grúzia (Georgia) felülvizsgálatát hajtotta végre. Ezt követően 2012–2013-ban Magyarország felülvizsgálata történt meg Moldova és Jamaica részvételével.

OECD – Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet

A világ leggazdagabb exportőr államait tömörítő OECD (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet) 1997-ben fogadta el a megvesztegetés elleni egyezményét,

46 www.transparency.hu/GRECO

47 Bővebben lásd: Btk. miniszteri indoklás a XXVII. fejezethez

48 Bővebben lásd: www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/

amely a külföldi hivatalos személyek megvesztegetése elleni küzdelemre összpontosít. Az egyezményt harmincnycolc ország írta alá azzal a céllal, hogy harcot indítson a „házon belüli” korrupció ellen. Az egyezmény elsősorban a nagy nemzetközi tranzakciók során elkövetett visszaélésekre fókuszál.⁴⁹

Összefoglalás

A rendészeti korrupció elleni küzdelem magyarországi helyzetképét jelen dolgozat terjedelmi okok miatt sem lenne képes teljes egészében felvázolni, láthatók azonban azok a sarokpontok, problémás területek, amelyek mentén a további fejlődés elindulhat. A korrupciós bűncselekmények felderítése, bizonyítása – a deliktumok természeténél, jellegénél fogva – a bűnüldözés és az igazságszolgáltatás művelőit komoly kihívás elé állítja.

A rendészeti korrupció fogalmát célszerű tágan értelmezni – ezt az elkövető alanyi kör személyi állománya összetételének, feladatkörének, munkaviszonyainak specialitása indokolja. A rendészetben előforduló korrupciós bűncselekmények büntető anyagi jogi háttere az európai kívánalmaknak is megfelelő.⁵⁰ A rendészeti korrupció elleni szervezetrendszert, annak feladat- és hatáskörét célszerű lenne átvilágítani, hogy a néha egymástól független eljárási, illetve intézményi átalakítások koherens rendszerre váljanak. A rendészeti korrupció elleni küzdelem során fontos hangsúlyt helyezni:

- a bűnmegelőzési tevékenységre, felvilágosításra, képzésre, továbbképzésre;
- a civilszervezetekkel történő együttműködésre;
- a témában megvalósítandó kutatások ösztönzésére, a korrupció elleni szervezetrendszer részéről kutatási témák megfogalmazására, a kutatások eredményeinek stratégiai tervezésben történő felhasználására.

IRODALOMJEGYZÉK

Felhasznált irodalom:

- Bencze József (2003): A Vám- és Pénzügyőrség a korrupció elleni harcban. In: *Korrupció Magyarországon III.* Budapest, Transparency International Magyarországi Tagozata Egyesület.
- Bodrogi Károly (1981): A közélet tisztasága elleni bűncselekmények. In Király Tibor (szerk.): *Magyar Büntetőjog.* Budapest, BM Könyvkiadó.
- Christián László (2011): *A rendészet alapvonalai, önkormányzati rendőrség.* Győr, Universitas-Győr Nonprofit Kft.
- Finszter Géza (2008): A közélet tisztasága elleni bűncselekmények oksága. A korrupció jogszempon-tú elemzése. In: *Magyar Rendészet*, 8. évf. 4. sz.
- Finszter Géza (2010): A vesztegetés nyomozása. In: *Magyar Rendészet*, 10. évf. 3–4. sz.
- Eric, Pavol (1999): *Corruption in the Czech Police.* Princeton University – Central European University Joint Conference on Corruption. Idézi: Pap András László (2000): Megjegyzések a rendőrségi korrupció strukturális kérdéseire. In: *Belügyi Szemle*, 48. évf. 11. sz. 33–51.

49 Forrás: www.transparency.hu/oecd_progress

50 Lásd: Btk. Magyarázat – az OECD-ajánlások figyelembevételére a korrupciós bűncselekmények tényállásainak megalakítása során.

- Kardos Sándor István (2014): A rendőri korrupció fogalmi meghatározásának és mérhetőségének problémái. In: *Műszaki Katonai Közlöny*, 24. évf. 1. sz.
- Kránitz Mariann (1996): A korrupció. In Gönczöl Katalin – Korinek László – Lévai Miklós: *Kriminológiai ismeretek*. Budapest, Corvina.
- Parádi József (2002): Rendvédelem kontra rendészet. In: *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények*. I. kötet. 7–12. Idézi: Christián László (2011): *A rendészet alapvonalai, önkormányzati rendőrség*. Győr, Universitas-Győr Nonprofit Kft.
- Popelyák József (2004): Katasztrófavédelem és korrupció. In: *Magyar Rendészet*, 4. évf. 1. sz.
- Szikinger István (szerk.) (2002): *A rendőri korrupció és megelőzése*. Budapest, Rendészeti Kutatók Egyesülete.

Felhasznált források:

- Puskás Norbert: *A Vám- és Pénzügyőrség korrupció elleni harca*. Forrás: www.transparency.hu/uploads/docs/puskas.pdf (2014. 03. 10.)
- www.katasztrofavedelem.hu/index.php (2014. 03. 12.)
- www.mklu.hu/cgi-bin/index.pl?text=9 (2014. 02. 23.)
- www.origo.hu/itthon/20111203-vesztegetes-miatt-nyomoz-a-rendorseg-kozteruletfelugyelok-ellen.html (2014. 03. 13.)
- www.rendeszet.hu/celok (2014. 03. 03.)
- www.transparency.hu/TEVEKENYSEG (2014. 03. 13.)
- www.transparency.hu/GRECO (2014. 03. 12.)
- www.transparency.hu/oecd_progress (2014. 03. 12.)
- www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/

SUMMARY

Law Enforcement Corruption and its Management

GÁSPÁR Miklós

The paper presents the characteristics of law enforcement corruption. The aim of the study is to present the current trends of Hungarian law enforcement corruption and to review the organizations and measures against law enforcement corruption also giving a quick historical overview of their development. International anti-corruption organizations are also discussed with an eye to Hungarian conditions.